

Zal ik het anders doen?

Waarom vrouwen beter zijn met geld

JUDITH SANDERS EN SASKIA SMITH

MET BIJDRAGEN VAN PUCK VAN BEURDEN

Uitgeverij Brandt
Amsterdam 2017

Inhoud

Voorwoord 7

WAAROM VROUWEN BETER ZIJN MET GELD 11

- 1 Het Mannenbolwerk 13
- 2 Struisvogelpolitiek 23
- 3 Waarom vrouwen beter zijn met geld 33
- 4 Huishoudpotje 49
- 5 Gokje wagen 57
- 6 Hoofd koel houden 67
- 7 Chef Planning 75
- 8 Achter de geraniums 81
- 9 Spaarpotjes 91
- 10 Beleggen, je moet maar net weten
wat het is 103

ZAL ÍK HET ANDERS DOEN? 113

- 11 Wat is wat? 115
- 12 Zelfreflectie 133
- 13 Tegen je verlies kunnen 141
- 14 De glazen bol 147

Copyright © Judith Sanders en Saskia Smith

Redacteur: Puck van Beurden

Hoofdredacteur: Jasper Rombout

Omslag: Liselot M'charek-Rijsdijk

Auteursfoto: Lutske Photography

Typografie: Zeno

NUR 780

ISBN 978 94 92037 58 9

15	Routeplanner	155
16	Vijf tientjes	165
17	Onderhoud plegen	175
18	Beleggen in vijf stappen	183
19	Ja, ik wil	189

Voorwoord

Een boek over waarom vrouwen beter zijn met geld... we dachten zelf eerst ook: moet dat? Want dat mannen en vrouwen verschillen weten we. En dat die verschillen terug te vinden zijn in hoe beiden met geld omgaan ook. Maar toch. Het boek is er. We wilden het schrijven omdat vrouwen (grote) geldzaken zoals pensioen, beleggen, hypotheek, liever aan mannen overlaten. Vrouwen houden namelijk wel van geld, maar niet zozeer van geldzaken. Ze vinden het te ingewikkeld, of denken dat het te moeilijk is en dat ze het niet kunnen. En hoewel bescheidenheid een mooie karkatereigenschap is, geven we vrouwen in dezen graag een schop onder hun kont: hoezo, dat kan ik niet?

Dat mannen minder goed in geldzaken zijn komt doordat ze nogal testosterongedreven met geld omgaan. Dat betekent dat ze meer risico's nemen, en impulsiever en wispelturiger zijn.

Dat vinden we vaak sexy en aantrekkelijk, maar of die eigenschappen voor een gezond financieel beleid zorgen? We willen het nog maar even gezegd hebben: die hele bankencrisis in 2008 was niet gebeurd als vrouwen aan het roer hadden gezeten. Vrouwen nemen namelijk minder risico, lijden minder aan zelfoverschatting en zijn stressbestendiger als het op financiën aan komt. Je zou denken dat vrouwen die geldzaken dan ook wel even op zich nemen. Opdat alles maar goed geregeld is. Maar dat gebeurt dus vreemd genoeg niet. Drie miljoen Nederlandse vrouwen zijn niet financieel zelfstandig, 32 procent heeft nauwelijks een inkomen als de partner wegvalt en 77 procent maakt geen afspraken over financiën met hun partner.

Zal ik het anders doen? is een pleidooi voor meer financieel bewustzijn bij vrouwen. Om hen bewust te maken van het feit dat eigen geld hebben en zelf geldzaken regelen niet alleen voor zelfstandigheid zorgt, maar ook voor onafhankelijkheid en vrijheid. Want alleen als je financieel zelfredzaam bent heb je de keuze om te doen wat je wilt. Zoals je dan ook kunt kiezen om je vermogen groter te maken door bijvoorbeeld te gaan beleggen. Dit boek is eveneens een pleidooi voor meer vrouwelijke beleggers. Want juist in die beleggingswereld komen die

vrouwelijke eigenschappen zo bijzonder goed tot hun recht. En dat maakt vrouwen tot de perfecte beleggers. Ingewikkeld? Helemaal niet. We laten je niet alleen zien wat het is, maar ook hoe je het kunt doen. Zodat je je vermogen kunt laten groeien in een select gezelschap en geld achter de hand hebt voor bijvoorbeeld de studie van je kinderen, het aflossen van je hypotheek of een extra pensioenpot.

Judith en Saskia

PS: Dit boek is natuurlijk ook, of juist, voor mannen. Want hoewel we zeggen dat vrouwen beter kunnen beleggen beweren we niet dat mannen het niet kunnen. Ze doen het slechts op een andere manier. Als man word je door dit boek wellicht bewust van jouw valkuilen op de financiële markt. En stap je daar dan niet meer in. Doe er je voordeel mee!

Disclaimer

Dit is een boek over geldzaken en beleggen. En over de verschillen tussen mannen en vrouwen op dat gebied. Mocht je, of je nu een man of vrouw bent, enig aanstoot nemen aan dat wat in dit boek staat dan zeggen we bij dezen alvast: Sorry! We zijn zo nauwkeurig mogelijk te werk gegaan en hebben daar waar mogelijk alle bronnen vermeld. Ook goed om te weten: geldzaken in het algemeen en beleggen in het bijzonder is niet iets dat je even snel kan en moet doen. Dit boek kan een goed startpunt zijn, maar laat je daarnaast ook altijd goed adviseren. We zijn niet aansprakelijk voor schade die het gevolg is van het gebruik van informatie die door middel van dit boek is verkregen.

Waarom vrouwen beter zijn met geld

1. Het Mannenbolwerk

SASKIA

Mannen. In blauwe pakken. Onder hun arm een *Financial Times*. Rennend over Wall Street – of elk ander willekeurig financieel district ergens in de wereld. Prijzige klok om de pols, onderuitgezakt in een auto die zo duur is dat je er met gemak ook een huis van had kunnen kopen.

Dat is zo ongeveer mijn beeld als ik aan De Financiële Wereld denk. Mannen die zich door een zowel überdrukke als mysterieuze en ondoordringelijke wereld manoeuvreren. Een wereld van groene dollarbiljetten, likken naar boven, trappen naar onder, lange dagen en daarna met de financiële mannenbroeders stoom afblazen in de kroeg en de avond al *rendez-vous* afsluiten met een hooggehakte dame, opgepikt in diezelfde kroeg. De wereld van geldwolven en voor je eigen hachje gaan. Kortom: arrogantie ten top.

Overdreven? Misschien wel. Mijn blik op deze wereld is wellicht ietwat overtrokken, maar ik heb het idee dat de meeste buitenstaanders – vrouwen en mannen – het ook zo zien. Mannenbolwerk bij uitstek. Afstandelijk bovendien. En ongrijpbaar. Met een hoge eigen gewin-attitude. Gaat het goed, dan is iedereen je vriend. Gaat het slecht, dan kent niemand je.

Het is op zijn minst opmerkelijk dat in een tijd waarin vrouwen alle kansen krijgen, ze in mijn financiële wereldbeeld simpelweg niet voorkomen. Dat beeld dat ik heb is natuurlijk versterkt door het beeld dat ik krijg voorgeschoteld. Tik 'effectenbeurs' in op Google, of zoek op 'financiële wereld', en je ziet bij de resultaten vooral foto's van mannen in pak op de beursvloer. Films als *Wall Street*, *Margin Call*, *The Wolf of Wall Street*, en zelfs de komedie *Trading Places* onderstrepen nog maar eens dat die wereld toch echt louter uit mannen bestaat. Mannen die met een sardonische glimlach rond de mond miljoenendeals maken. En daarna hoerend en snoerend hun dag eindigen. Los daarvan houd ik dat beeld van die ondoordringbare mannenwereld ook zelf een beetje in stand. Er gebeurt daar namelijk iets wat ik niet helemaal begrijp. Beurskoersen, aandelen, beleggingsfondsen, effectenbeurs, AEX; het gaat allemaal behoorlijk buiten mijn straatje. Ik snap het niet, dus wil ik er zo min mogelijk mee

te maken hebben. En dan is het makkelijk vasthouden aan zo'n cliché mannen-in-pak-beeld.

Dat beeld is overigens niet op lucht gestoeld. Geldzaken zijn eeuwenlang een louter masculiene affaire geweest. In het begin van de Gouden Eeuw waren geldzaken een onderonsje van kooplieden, financiers en welgestelde families. Inderdaad, allemaal van het mannelijke geslacht. En behoorlijk vermogend bovendien. Het is dus niet alleen mijn gevoel, ooit was het écht enkel een mannenbolwerk. En dat is het tot ver in de zoste eeuw gebleven, en eigenlijk zelfs tot op de dag van vandaag. Het is dan ook niet zo gek dat filmmakers, auteurs, fotografen, en noem maar op, dat beeld in stand houden. Het krijtstreeppak als synoniem voor de financiële wereld. Maar is dat beeld nog terecht? Dringen vrouwen dat manlijke bastion dan helemaal niet binnen?

JUDITH

De financiële wereld bestaat voor 80 procent uit mannen. Dat was al zo toen ik er ruim twintig jaar geleden begon te werken, en het is nu nog steeds zo. Het is dan ook echt een mannenwereldje en dat merk ik regelmatig. Aan mij wordt bijvoorbeeld gevraagd of ik fulltime werk en wie ervoor mijn kinderen zorgt. Die vraag krijgen mijn mannelijke collega's nooit.

Als ik de telefoon op kantoor opneem denken mensen negen van de tien keer dat ik de secretaresse ben. Dus dat er voornamelijk mannen in deze branche werken is helaas geen vooroordeel, ik kan er ook niet omheen.

Als ik over mijn werk vertel, denken de meeste mensen dat ik op kantoor elke dag word omringd door slinkse geldwolven, mannen die als enige doel in het leven hebben om snel geld te verdienen. Terecht? Laat ik het zo zeggen: het is een overdreven werkelijkheid. Een werkelijkheid die door populaire films ook nog eens flink is geromantiseerd. En in de media steeds groter is gemaakt. Waardoor die hele financiële wereld een mysterieus mannencircuit is geworden, waar buitenstaanders vroeger toch vaak een beetje tegenop keken. Als ik op feestjes over mijn werk vertelde dan rolden – na de verbazing over dat ik, een vrouw, in geldzaken zit – de verhalen over beleggen en behaalde successen al snel over tafel. Maar dat waren altijd de verhalen van mannen. Aan geld kleeft nu eenmaal macht.

En succes. Iets waar veel mannen graag mee pochen. Ik heb het overigens bewust over vroeger, vandaag de dag vertel ik minder snel wat ik doe. De crisis van 2008 heeft het beeld dat mensen hebben van de financiële wereld er namelijk niet beter op gemaakt. ‘Zie je wel,’ hoorde ik iedereen denken, ‘al die financiële hotemetoten gaan ook alleen maar voor eigen belang. En vullen hun eigen zakken.’ En dat begreep

ik, het was ook niet fraai wat er gebeurde. De crisis is ontstaan terwijl er mannen aan de top zaten, met mannelijke opvattingen over risico en verantwoordelijkheid. Hadden er vrouwen in de top gezeten, dan was er geen crisis geweest. Echt.

Na 2008 kwamen er nieuwe wetten, meer regels. Dat was nodig. Om het vertrouwen te herstellen en zo’n enorme, allesverslindende val die de banken hadden gemaakt in de toekomst te voorkomen. De financiële wereld is op dit moment bijna roomser dan de Paus. Tuurlijk, het is nog steeds een ingewikkelde wereld, waar zoveel gebeurt dat het lang niet voor iedereen duidelijk is wat er allemaal speelt. En ik merk nog steeds de nasleep van de crisis. Als ik nu vertel dat ik in de financiële wereld werk dan gaat het niet over behaalde successen, maar over het wantrouwen jegens de zogeheten zakkenvullers. En ook dat is een overdreven werkelijkheid. Mijn belangrijkste taak is mensen helpen met het realiseren van hun financiële doelen. De enige manier waarop je een grote kans van slagen hebt is door het maken van duidelijke afspraken en het schetsen van een reële verwachting. En echt niet iedereen die in de financiële wereld werkt vult zijn zakken en er werken echt niet alleen maar geldbeluste mensen. De waarheid is natuurlijk, zoals bij alles in het leven, een stuk genuanceerder. Ik ben er zelf het voorbeeld van: vrouw, vermogensbeheerder, maar ga niet voor de snelle winst. En ik heb heus honger. Maar niet in geld.

ACHTERGROND

‘Vers bewijs dat vrouwen betere investeerders zijn dan mannen’, kopte de Amerikaanse nieuwszender CNN in maart 2017. Volgens de zender wordt dit het jaar van ‘financial feminism’, het jaar waarin vrouwen eindelijk ontdekken dat de financiële wereld echt niet beter af is met alleen maar mannen.

Dat heeft even geduurd, want al sinds het ontstaan van de beurs hebben mannen de overhand gehad in de financiële wereld. Dat begon zoals beschreven met de VOC, het allereerste bedrijf dat in aandelen handelde. In het Amsterdam van de zeventiende eeuw werd er lustig op los gehandeld, maar enkel door mensen van het mannelijke geslacht. Na Nederland besloten ook andere landen, zoals Groot-Brittannië en Duitsland al snel een aandelenbeurs te starten, tot het handelssysteem een eeuw later ook zijn weg naar Amerika wist te vinden, meestal succesvol, soms ook niet (denk aan de Beurskrach van 1929).

Inmiddels is de Amsterdamse Wisselbank al lang niet meer het centrum van de handel, maar kijkt de hele wereld naar wat er gebeurt als de gong op Wall Street weer is geluid. Bedrijven bieden er zogeheten ‘risicodragend kapitaal’ aan, waarin iedereen kan investeren in de vorm

van aandelen, obligaties, opties, turbo’s of trackers (waarover later meer). In Nederland is de Amsterdam Exchange Index (AEX) het belangrijkste. In deze index zitten de 25 Nederlandse bedrijven die het meest worden verhandeld. Gaat het daar goed mee, dan stijgt de AEX. Gaat het minder, dan daalt de koers. Wie dus wil weten hoe het Nederlandse bedrijfsleven ervoor staat, doet er goed aan af en toe eens naar de AEX te kijken.

Maar hoewel de beurs vier eeuwen na het ontstaan ervan flink is ingeburgerd in de samenleving lijkt beleggen voor veel mensen, vooral voor vrouwen, nog een ver-van-mijn-bedshow. Het Britse Dagblad *The Telegraph* vroeg zich een jaar geleden daarom af: waarom zijn vrouwen bang voor de beurs? Uit onderzoekscijfers van de krant blijkt dat vrouwen evenveel sparen als mannen en een even groot bedrag aan contant geld achter de hand houden, maar dat in Engeland slechts 10 procent van de vrouwen aandelen heeft, tegenover 17 procent van de mannen. Ook op de *Do It Yourself* platforms (DIY’s), waar iedereen zelf kan investeren, blijven vrouwen volgens de Britse krant flink achter: 68 procent van de investeerders op dit soort platforms is man, minder dan een derde is dus vrouw.

Wat Nederland betreft: het is hier niet veel beter gesteld met het aandeel van vrouwen op

de aandelenbeurs. Van alle spelers op de financiële markt is ongeveer 80 procent mannelijk, het overgrote merendeel dus. De redenen die vaak genoemd worden: vrouwen vinden beleggen eng, zijn bang dat het erg veel tijd kost, denken dat ze met een hoog bedrag moeten starten of hebben simpelweg geen idee waar ze moeten beginnen. Want hoe moeten ze hun weg zien te vinden in het 'old boys network' dat de financiële wereld is?

Toch zijn er, zoals gezegd, tal van deskundigen die denken dat de financiële crisis van de afgelopen jaren niet had plaatsgevonden als er meer vrouwen bij banken aan de top zouden zijn geweest. Het Nederlandse adviesbureau & samhoud schreef dat de crisis voorkomen had kunnen worden als financiële organisaties zich meer hadden gericht op feminiene waarden. In 2012 stelde Herman Wijffels, voormalig voorzitter van de Sociaal Economische Raad, dat de sector disfunctioneerde doordat mannelijke en vrouwelijke krachten niet evenwichtig waren.

Dat terwijl steeds meer wetenschappers tot de conclusie komen dat vrouwen het misschien minder goed doen in aantal, maar het desalniettemin beter doen voor wat betreft het resultaat. De Amerikaanse vermogensbeheerder Fidelity presenteerde onlangs een onderzoek waaruit duidelijk werd dat vrouwen betere resultaten

haalden met hun beleggingen dan mannen. Oké, het gaat om 0,3 procent betere resultaten, maar het is hoe dan ook beter. Nog meer girl-power-cijfers van Fidelity: in een rapport schreef het bedrijf dat mannen het al een decennium lang minder goed deden dan vrouwen wat betreft beleggingen. Gemiddeld genomen zijn hun resultaten één procentpunt lager – waar vrouwen 7,4 procent rendement behalen, scoren mannen met 7,3 procent net iets minder hoog. Het is dan misschien een *men's world*, maar vrouwen beginnen het er steeds beter in te doen.

2. Struisvogelpolitiek

SASKIA

Wat is het toch dat ik op het moment dat geldzaken in grootte toenemen in een soort struisvogel verander? Ik kan moeiteloos, zonder zelfs maar te zuchten, een paar schoenen van 400 euro af-tikken. Of een notebook ter waarde van een half maandsalaris. Ik kan op een maandagmiddag thuiskomen met nieuwe bedden voor mijn kinderen. Of even eten halen bij een toko en terugkomen met vier nieuwe design eetkamerstoelen die ik in een naastgelegen winkel tegen het lijf liep. Noem het impulsaankopen, of een enigszins ondoordacht bestedingspatroon, maar ik weet ondertussen natuurlijk wel heel goed wat ik doe. Ik weet hoeveel geld ik heb, ik weet hoeveel geld er binnenkomt, en ik weet dus ook hoeveel geld ik kan uitgeven. Ik heb, kortom, overzicht.

Maar dat overzicht geldt tot een, door mijzelf onbewust ingestelde, grens. Die ik niet kan

overschrijden omdat ik dan letterlijk financieel geblokkeerd raak. Bij mij ligt die grens bij pak 'm beet 10.000 euro. Gevoelsmatig kan ik het tot dat bedrag aan. Schiet het door naar boven dan krijg ik een waas voor mijn ogen en worden cijfers mistflarden in de wind. Ongrijpbaar. Hoe dat precies werkt, is mij ook een raadsel. Feit is dat ik een reisje dat daar nog net onder viel betaalde zonder ook maar te knipperen met mijn ogen. Maar bij de aanbouw, die op een slordige 20.000 euro uitkwam, gaf ik mijn man een flinke por en zei: 'Dat moet jij maar even doen.' Zei ik dat? Ja, dat zei ik. Want mijn hoofd had ik al lang in die hoop zand voor mijn voeten gestoken. Hypotheek? Zelfde verhaal. Ook toen duwde ik mijn man naar voren met de woorden: 'Dit moet jij maar even bekijken en beslissen.' Waarom? Geen idee. Het hele riedeltje: onafhankelijk, zelfstandig, en leuk inkomen is op mij van toepassing. Dan vraag je je toch serieus af waarom in godsnaam dat hoofd in het zand gaat als het over grote geldzaken gaat. Ik kan er mijn eigen steenkolenpsychologie op loslaten: van grote geldbedragen word ik onrustig en daarom schuif ik ze graag door.

Wat meer onderbouwd is de theorie van wetenschappers van de Stanford University, die onderzochten of vrouwen in stressvolle situaties meer angst ervaren dan mannen. In een van de

testen keken ze naar de mate waarin risicovolle situaties prestaties beïnvloeden. Iedereen kreeg twintig vragen. Bij de ene groep moesten de mannen en vrouwen op hun antwoord geld inzetten, bij de andere groep niet. Wat bleek? In de groep van de geldgokkers maakten vrouwen meer fouten dan mannen. Misschien is dat de grondslag voor mijn hoge geldbedragen-vergrendeling. Ik wil het goed doen, te goed misschien wel, maar overzie niet hoe ik dat kan doen bij bijvoorbeeld een lening van een tonnetje of wat. Op zulke momenten sluit ik mijn ogen, terwijl ik diep vanbinnen stiekem verlang om het zaakje zelf op te knappen met die heerlijke, maar oh zo man-eigen, *laisser-faire* houding.

JUDITH

Financiële ongeletterdheid, veel vrouwen hebben daar 'last' van. Voortgekomen uit een soort ondefinieerbare angst voor alles wat met grote geldbedragen te maken heeft, zoals pensioenen en hypotheken. Als ik mijn vriendinnen of de dames uit mijn voetbalteam vraag hoe ze hun pensioen hebben geregeld, of welke hypotheek ze hebben, dan is het antwoord doorgaans: 'Geen idee.' Of ze hebben er geen, of hun man heeft het geregeld. En ja, ze vinden ook dat ze het wel zouden moeten weten en dat ze zich er ook